

„Štajerc“ izhaja vsaki teden, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane 4 K 50 vin. za celo leto 5 kron, za Italijo pa 6 kron; drugo inozemstvo se plačuje naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne avstrijske se prodajajo po 6 v. Redništvo in upravitelj se nahajata v Ljubljani, gledališko poslopišje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2,50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 46.

V Ptuj v nedeljo dne 17. novembra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

Srbija v zadnjem obupnem boju pred Carigradom. — Saloniki od Grkov zavzet. — Skutari in Adrianopol še nepremagana. — Albanija mora ostati neodvisna. — Srbska požrešnost vstavljena vsled avstrijske zapovedi. — Avstrija v veliki vojni nevarnosti.

Polom Turčije je torej tako rekoč zapečaten in turška vlada sama ne sanjari več o kaki osvobodilni vojni. Sicer zbira še svoje zadnje čete pred vrhovi okoli Carigrada. Baje se je tudi že pripravljen boj pričel. A turška armada je zdaj že popolnoma demoralizirana, izgubila je pogum in moč, lakota in kolera divjajo v njenih vrstah. In tako je pričakovati, da bodejo Bulgari svojo vojsko na carigradski tlak postavili. Velevladi so poslane svoje parnike v egejsko morje, da varujejo svoje podanike. V medsebojni konkurenci se posvetujejo diplomati, kako naj se razdelitev balkanskega ozemlja dovoli. Staro trgovinsko mesto Saloniki so Grki zasedli in njih kralj je ob navdušenju vrnjen iz bivačih kristjanov prišel. Pač stoji na trdnjavi Adrianopol, katero držijo turški vojniki z izredno hrabrostjo. Vsak dan se vržejo krvavi boji, a doslej so se Bulgari zmanjšali, to utrdbo vreči. Največ smole pa imajo Črnogorci. Prvi so začeli vojno in dosegli niso dosegli pravzaprav nič. Mala posadka v trdnjavi Skutari jih naravnost zasramuje. Na opomin, da se naj Turki udajo, odgovoril je njih poveljnik: „S tatovi kostrunov se ne pogajam“. Zadnja poročila pravijo celo, da so Turki Črnogorce na raznih straneh topli in jim celo vrsto manjših postojank zopet vzeli. Seveda nima to pomena na končno odločitev.

Medtem pa so se že pričeli načrti razdelitev dosedanjih turških pokrajin objavljati. In — kakor smo že začetka vojne rekli — s tem je prišla Avstrija v jako resni položaj. Srbija se hoče namreč povečati in raztegniti svoje meje do sandžaka Novi bazar čez celo Albanijo do jadranskega morja. Albanci, ki so stali doslej, v kolikor so katoliški, pod avstrijskim protektoratom, ne marajo srbskega jarma. Avstrija,

Italija pa ne morejo trpeti srbskega pristana v jadranskem morju, ker bi bil ta le tabor ruskega sovražnika. Zato je trozveza Srbijo oestro za ušesa prišla in ji odločno povedala, da ima Avstrija tudi še nekaj govoriti. Srbija se je seveda zopet na Rusijo in s to združeno Francosko ter Angleško zanašala. Tako je nastala vojna napetost, ki še danes ni odpravljena. Položaj je tak, da zna vsak trenutek od resnih dogodkov priti. Zadnja poročila pravijo sicer, da je Rusija Srbiji namignila, da se z njo ne mara boriti. Ali uradnih poročil v tem še ni. Srbija se mora enkrat prepričati, da njeno drevje ne raste v nebo in da je Avstrija mogoča sila, ki zna svoje pravice varovati.

V naslednjem podamo nekaj važnejših poročil. Opozarjamo pa čitatelje tudi na zadnje naše telegrame (na strani 6).

Konstantinopol.

Turki zbirajo svoje moči neposredno pred durmi stare svoje prestolnice Carigrad. Še enkrat se hočejo v obupni boj proti zmagovitemu bulgarskemu nasprotniku podati. Pričakuje se vsak trenutek izbruh krvave bitke. Medtem pa se pričinja širiti kolera in tifus, črne koze in druge grozne bolezni.

Saloniki — padel.

Velepomembno trgovinsko mesto Saloniki je prešlo v grške roke. V današnjem „Štajercu“ prinašamo sliko tega mesta, ki je tudi za evropske velevladi pomembno. Grki so Saloniki z velikanskim navdušenjem zavzeli, na čelu jim tisti grški prestolonaslednik, ki je bil svoj čas v grško-turški vojni tako hudo tepen, da ga

niti lastni njegovi državljani niso več pozdravljali. Turške vlade v Saloniku je torej konec. Seveda pa še ni rešeno vprašanje, komu bode to mesto odslej spadalo. Kajti Saloniki je važno trgovinsko središče. Zanimivo je, da so prišli k zasedanju mesta tudi Srbi in da pravijo celo Bulgari, da so pravzaprav oni Saloniki zasedli.

Pogodba balkanskih držav.

„Temps“ poroča vsebino medsebojne pogodbe balkanskih držav. Glasom te pogodbe šla bi bodoča srbsko-bulgarska meja tako-le: Orta, ki grè pri Vranji skozi jezero Ohrida do jadranskega morja. Uški pripada Srbom, čeprav so se najprej Bulgari zanj potegovali. V slučaju prepira naj bi odločil ruski car. Saloniki leži izven od Grkov zahtevane pokrajine. Črnagora bi dobila del sandžaka Novihazar. O Carigradu se z ozirom na Rusijo ni sklepalo. — Bodemo videli, v koliko se bode ta zahrbtna, od Rusije povzročena pogodba uresničila.

Vojska — delo Rusije.

Angleški „Daily Telegraph“ prinaša članek, v katerem se tudi, da je balkanska vojna naravnost delo ruskih državnikov. Od 1. 1908 sem dela Rusija na tem, da bi Avstriji pot v Saloniki zaprla. Kot najboljši sredstvo v ta namen smatra uresničenje Velike Srbije in Velike Bulgarije. Rusija je najprej vsa nasprotja med Bulgarijo, Srbijo in Grško odpravila. Potem se je uresničila pogodba balkanskih držav. Tudi se je sklenilo tajno pogodbo med Rusijo in Bulgarijo. Potem se je sprožilo vojno. — Sreča je le, da ruska armada ni tako močna, kakor bi se smelo soditi po dejstvu, da ima Rusija 120 milijonov prebival-

Drži se zemlje!

Pripovedka, maloruski spisatelj Veretelnik. (Posl. Podravski.)

Na griču nad Bugom je na obeh straneh široke ceste stala vas Dobrovina. Nekje na sredi vasi sta živela drug drugemu nasproti dva sosedja: Kosta Paraduk in Ivan Nedola. Njunih zemljišč se je dotikalo grajščakov polje, katero je delila cesta na dve polovici. Svoje dni je slalo tu v vrsti s kmečkimi hišami tudi stanovanje dveh grajških služabnikov, toda sčasoma, ko je grajščak nastavljal služabnike bliže grajščine, je postala ona hiša pravna s svežo prenovljeno streho, s časoma je zginila popolnoma in prostorni vrtovi so se spremenili v polje, ki je, rekel bi, ločilo vas na dva dela.

Ako si je kdo gledal vrtove dveh sosedov Koste Paraduka in Ivana Nedole, zapazil je med njima znatno razliko. Hiša in gospodarsko poslopije Paraduka je bilo popravljeno, snažno, s svežo prenovljeno streho. Na dvorišču je vladal pri njem vzgleden red. Vse drugače pa je izgledalo stanovanje Nedole. Tu je bilo moči opaziti premikanje snage in dasiravno je bilo videti, da v hiši Nedole ni kubahal revščina, bilo je vendar lahko mogoče zapaziti, da ne tiči v izobliju.

A vendar posestvo Paraduka nikakor ni bilo večje nego posestvo Nedole. Razlika v imetju ni tičala v zemljišču, marveč je bila odvisna od razsodnosti in redu. Red pa je imela njegova žena na svoj skrb.

Kosta Paraduk je bil ud čitalnice. On jo je osno-

val, on bil njen vodja ter nj na duša. Paraduk je bil eden izmed najbolj izobraženih ljudi v Dobrovini. Imel je že kakih štirideset let. Bil je spreten, trudoljuben delavec — naprednjak.

Ivan Nedola pa je bil človek, kakor pravijo zastarelih nazorov, malomaren za vse in radi tega velik nasprotnik ne le čitalnice, marveč vsakega napredka in olike sploh. On ni verjel nikomur. Najbližji njegov svetnik je bil ondodni najemnik Šulim. Kar je rekel Šulim, to mu je bilo sveto. Kadar je Ivan zrl na ravnanje Paradukovo, bil je vsikdar vznemirjen ter je njegovo spretost in izobilje pripisoval čaranju.

Bilo je po žetvi.

Zunaj na prostem so imeli mično, jesensko vreme. Nastal je večer. Ivan je prišel ven iz hiše ter zrl na Kostov vrt, pljunil, se vsedel na prelaz in se zamislil. Uprav v tem hipu so zaškrpale duri in na dvorišče začudenega Ivana je stopil Kosta.

»Bog daj dober večer, sosed!«, ga pozdravi.

»Bog ga daj tudi vam!«, mu odvrne Ivan.

Kosta se vsede na prelaz. Ivan je molčal ter se čutil tem nepričakovaneju Kostovemu obisku. Misli si je, da ga je Kosta prišel nagovarjati, naj se vpiše za ude čitalnice. »Tega že ne doživim nikdar, da bi mi jaz zahajal v čitalnico«, sklene trdno v svoji glavi Ivan.

Kosta zame govori:

»Vidim, da se čudite, da sem prišel k vam. Prišel sem, da vam sem kaj zelo važna zadeva, važna zame in za vas.

»Kaj takega?«

»Evo, takoj vam prečitam«, reče Kosta ter izvleče iz žepa časopis.

»Jaz ne potrebujem ničesar iz časopisa. Ako imate mi kaj povedati, povejte mi kar tako. Saj ti časopisi ne pišejo resnice, marveč samo varajo ljudi«, spregovori Ivan ježno.

»Kakor pravite; ako vam le ni všeč tako, kakor stoj v časopisu, pa vam povem kar tako. Evo, glejte, naš mladi grajščak je bil razglasil po časniki, da ima na prodaj to-le polje, katerega eden kos je dotika mojega vrta, drugi pa vašega. Vsega polja je šest oralov. Mislim si, da bi bilo dobro kupiti to polje. Nama bi prišlo jako prav, kajti ako se prikrade med naju kak tujec, pa ne bova imela več miru. In kakor čujem, lahko se pritepe med naju velik sovražnik.«

»Hm, hm, hm. To bi ne bilo slabo, toda...«

»Toda kaj? Denarja nimate? Evo znajte, kupiva ga sleherni od naju eno polovico, ki mu je bliže pri roki. Obenem bo dokaj lažje nego enemu.«

Ivan nekoliko pomisli ter odvrne:

»Ali pa veste, koliko grajščak zahteva za oral?«

»Tega še ne vem, toda kaj, vstanite, pojdiva skupaj ter se pogodimo.«

»G grajščaku?«

»Da.«

»Naj se poprej posvetujem s svojo ženo in potem vam povem, vi pa med tem pojdite sami k grajščaku ter mi potem najavite, kaj vam bo povedal.«

cev. Ako bi Rusija začela vojsko s kakšno velevlastjo, izbruhnila bi pri nje doma revolucija i. s. še z mnogo večjo močjo kakor pred 7 leti. Ruska vlada ni nič storila, da bi škandalozne razmere v svoji državi odpravila. Vkljub tisočerm obešenecem je sedanjí mir na Ruskem le mir pred viharjem. Upori, ustaje v ruski armadi so na dnevnem redu. Rusija je za veliko vojno nezmožna.

Albanija.

Bulgarija in njeni zavezniki šli so z geslom „Balkan balkanskim narodom“ v vojno. Dosegli so lepe zmage in vrgli nekdanjega Turčijo iz Evrope. Zdaj pa se gre za razdelitev plena. Gotovo je, da nikdo ne zaveda Bulgariji, ako si ta tisto vzame, kar si je s potoki krvi pridobila. Le že obstoječih interesov velevlasti ne smejo balkanske države kršiti. Istotako stoji stvar z Grško. Sicer se čuje zdaj gledé važnega pristana Soloniki že čudne glasove. In pomisliti je, da imamo tudi mi tam svoje gospodarske interese in da se jih bode moralo varovati. A vse to se bo dalo napraviti brez velikih težav. Najhujše je po vsem srbsko odnosno albansko vprašanje. Kajti Albanci so narod za-se. Albanci so se prav radi iznebili turškega jarma; ali Albanci marajo še manj za srbski jarem. Svojo samostojnost, svojo autonomijo so zahtevali Albanci od Turkov in zahtevajo jo zdaj tudi od vseh drugih. In kdor se drži pošteno gesla „Balkan balkanskim narodom“, ta mora priznati, da imajo Albanci prav. Srbija pa je že tako lepo sanjerala, da bode Albanijo pogoltnila in v svojo satrapijo spremenila. Albanci pa se ne marajo in ne bodejo pokorili Srbom; grozodejstva srbske soldateske, ki je divjeje delovala nego črni kanibali, so še sveža. Albanski voditelji pravijo, da se bode krvavi boj še enkrat začel, ako bi Srbija hotela Albanijo vdinjati. A vse to še ni glavno. Srbija se poteguje le zato za Albanijo, da bi imela prosto pot do Adrije. Kajti to vè danes vsakdo: Srbija ni nič drugega nego nekaka filijalka Rusije. In v srbskem pristanišču ob jadranskem morju bi plavali ruski bojni parniki. Tega si seveda Avstrija ne more pustiti dopasti; kajti drugače bi se ji tako zgodilo, kakor se bode v kratkem s premagano Turčijo zgodilo. Iz tega stališča in tudi iz gospodarskih ozirov ne sme postati Albanija nikdar srbska pokrajina. Albanci imajo ravno toliko pravice do prostosti, kakor Srbi. Pomisliti se mora tudi to, da je Avstrija imela že dolgo protektorat nad katoliškimi Albanci. Zato jih tudi zdaj ne more zapustiti.

Krepki odgovor Srbiji.

Na predrzne srbske hujskarije dala je naša vlada posredno s tem odgovor, da je objavila v listu „Bud. Hirlap“ prav krepki članek, v katerem pravi m. dr.: „Medtem ko delegati in avstrijski diplomati po prstih okoli hodijo in šepetajo, samo da ne bi škodovali stremljenju po miru, pričinja Srbija na naravnost blazni način svoj prevzetni glas proti Avstriji dvigati. Srbija pričinja se z velevlastjo Avstro-Ogrsko igrati! Kako naj bi se mir držalo in trajno

prijateljstvo sklepalo s tako hudobnim ter nehvaležnim sosedom? Srbijo je na berlinskem kongresu Avstrija šele vstvarila in pri Slivnici je avstrijska beseda vstavila zmagovito bulgarsko armado. Začasa aneksijskih zmešnjav (pred 4 leti) smo bili milostni napram Srbiji; zdaj pa nam plačuje s tako nehvaležnostjo! Srbija razume popolnoma miroljubnost našega cesarja in mirovno stremljenje Avstrije. Ali to ne more biti brez meje, kajti mi se ne šalimo, ako trdimo, da se morajo naši interesi na Balkanu pod vsakim pogojem varovati. Brezdomno znala bode Avstrija to svoje stališče naglašati. Avstrija je tako močna, da se ji ni treba ozirati na vsako izzivanje. Nam ni treba takoj z našima dvema milijonoma vojakom groziti. A srbski hujskarji se mora konec napraviti!“

Avstrijski parniki.

Kakor vse druge velevlasti, poslala je tudi Avstrija svoje bojne parnike v Orijent, da varujejo tam interese naših poslanikov in preprečijo kako krivično klanje. V ta namen določena avstrijska eskadra se je tako-le razdelila: Poveljnik cele eskadre z vojnimi parniki „Franc Ferdinand“ ter „Radetzky“ in torpedovko „Uskok“ križari okoli Smirne. Vojni parnik „Zrinyi“ in torpedovka „Wildfang“ pri mestu Kavali, križarka „Maria Terezija“ pa v pristani Saloniki. Dve mali križarki „Aspern“ in „Admiral Spaun“ so prešle skozi Dardanele v morje pred Konstantinoplom. Vsi parniki so z glavnim poveljstvom v zvezi potom brezžičnega telegrafa.

Trozveza edina.

Dunaj. Nemčija in Italija sta popolnoma edini z Avstro-Ogrsko gledé balkanskega vprašanja. To so njih poslaniki tudi že prizadejim balkanskim krogom izjavili. V slučaju, da bi Srbija ostala na svojem trmoglavem stališču, bi torej imela opraviti z vsemi tremi državami.

„Rdeči križ.“

Kakor znano imamo na Avstrijskem splošno mednarodno društvo avstrijskega „Rdečega križa“, ki je tudi sedaj v času vojne na Balkanu svojo dolžnost storilo. Društvo se ne briga ne za politiko ne za stranke, briga se le za ranjenega vojaka, naj bode potem te ali one narodnosti. Iz tega splošno človeškega stališča je društvo tudi takoj aresničilo več zdravniških ekspedij in jih odposlalo Črnogorcem ter Bulgarom na pomoč. Te dve državi sta namreč društvo „Rdeči križ“ v to naprosili. Srbija ni nič prosila, nasprotno je celo ošabno tozadevno ponudbo odklonila. Vsled tega se seveda Srbiji ni zdravniških oddelkov poslalo. Zdaj pa že psujejo in kričijo in delajo tako, kakor da bi se Srbe nalašč preziralo. Tej srbski bandi se res ne more nikdar prav storiti! In njenim slovenskim prijateljem tudi ne. Prvokom ne zadostuje društvo „Rdeči križ“; ne marajo zanj, ker je to društvo — avstrijsko. In vse, kar je avstrijskega, nima sreče pri slovenskih narodnjakih. Zato so ti

možakarji takoj pod vodstvom ljubljanskega župana dr. Tavčar in bivšega župana Ivana Hribar ustanovili lastno društvo „Rdeči križ balkanske države“. Za to društvo zdaj nabirajo na vse kriplice doneske. Seveda nima noben oblast nikakoršne kontrole, kako in na kak način se bode te denarje porabilo. A to je na prednjakom deveta briga; gre se jim le zato, da kažejo vedno in pred vsem svetom stop mrzno proti vsemu, kar je avstrijskega!

Popolno zaupanje

pridobile so si

MAGGI
kocke

(gotova goveja juha)

po 5 vinarjev
pri vseh gospodinjah.

Ime MAGGI jamči za
takošnjo pripravo
in izvrstno kakovost.

Brezvestne komedije.

Naša državna zbornica gotovo ni svetovna znana po svoji duhovitosti, poštenosti ali delavnosti. Prav mnogo harlekinov in klonov se sprehaja po njenih dvoranah in trenutki prihajajo, ko človek sploh ne vè, ali je to resnični parlament ali da le norišnica. Ni čuda, da v danes noben maček ne zanaša več na državno zbornico in pa je izgubila v širokih slojih več avstrijskih narodov ves kredit. Nikdo ne pričakuje več od te zbornice, da bi kaj koristnega storila; vsakdo vè, da se tam le skozi daj govori in ljudski krvavi denar zapravlja.

A med najostudnejše komedijante v državni zbornici spadajo gotovo slovensko-klerikalni poslanci. Masa teh poslancev stoji v intelektualnem oziru na grozovito nizki stopinji in rovtarstvo najgrše vrste ji nadomestilo pamet. Tisti slovenski poslanci pa, ki so juna nemški učitelji vbijali v glavo nekaj več pameti in izobrazbe, so komedijanti in sebični škrajnostni. Res, žalostna je usoda slovenskega ljudstva, — še bolj žalostna, ker ima take poslance!

Slovenska-klerikalna stranka se je ravnala najprej kot „katoliško-narodna“ stranka. Poslala je stare poštene duhovnike v penzijo, mladim kaplanom pa je vcepila v glavo, da morajo biti najprej politiki, potem zopet politiki in le enkrat politiki, na koncu pa šele „duhovniki“.

srebro, so se bali ljudje kakor ognja. Ko je napočilo leto, so se fantje klatili po cele dneve po sadnikih in kradli sadje. Sploh je bila rodbina Friceva v veliko mogo vseh vasi.

Ivan se je bil tega spomnil in le malo je nakalo, da ni znorel od nevolje. Običajno malomare in nespretnen, jel je ugrabiti o tem, če bi mar ne bilo mogoče priti temu v okom. Nejevoljen je šel dom, in nil se je šumila ter čim urnejše odšel k Fricu, namesto od njega odkupiti zemljišče.

„Ponudim mu petdesetak za to“, si je mislil Ivan, „in Fric mi odstopi zemljišče.“ Toda zmotil se je. Frice ne le da od prodaje ni hotel niti slišati, marveč je le oslavljal Ivana radi tega, da je premišljeval celih pet mesecev, predno se je odločil kupiti zemljišče.

Razžaljive besede, kakoršne je čul od Frice, so ga pripravile še v hujo jezo. Vendar pa se je premagal in potlačil jezo odšel domu.

Od tega časa je postal Ivan ves otožen. Nenehno se je poprijel dela, jed mu ni dišala, spanje je bilo od njega. Vendar sčasoma je jela njegova jeza popajati. „Zlod ni tako strašen, kakor ga slikajo“, si je mislil. „Nekako bomo že prebili s takim sosedom, kakor je Fric.“ Samo v globeli njegove duše se je rodila še večja žalost po izgubljeni zemlji.

II.

Napočila je pomlad. Ivan je videl, kako so dovažali na vozovje in ga

Treji dan dospe Kosta znovič k Ivanu.
»Koliko zahteva za oral?« ga vpraša Ivan.
»Sto petdeset goldinarjev. Jaz sem že kupil tri orale za-se ter mu polovico denarja že izročil, drugo polovico pa mi plačam v obrokih. A sedaj pojditte ter kupite vi drugo polovico. Samo požurite se, da vas kdo ne prehití.«
»Ha, jutri bo res treba iti k grajščaku«, mu objavi Ivan ter ne kaže nikake volje razgovarjati se dalje s Kosto. Takrat si pomislil Ivan:
»Ali bi mar ne bilo bolje, ko bi bil jaz prvi poizvedel, da imajo to polje na prodaj? A ta Kosta mi sedaj svetuje, naj jaz kupim polovico. Če kupim, pa se bo jel hvaliti, češ, da me je on nagovoril k temu.«
V svoji nespameti je bil Ivan celo hud na Kosto za dober svet. On bi bil že davno rad kupil to zemljišče, toda sedaj se je hudoval radi tega, da mu to svetuje čitalničar. »Ako kupim zemljišče«, si je mislil, »pa se bo on hvalil, da mi je k temu pomagal; ako ga ne kupim — mi bo nemara žal, da je prišlo v tuje roke.«
K nespameti se je pridružila še zanikernost in pomanjkanje razsodnosti, ki je odvrčalo Ivana, da ni kupil zemljišča. Odlagal je od dneva do dneva in tako so minili tedni ter celo meseci. Sele proti koncu zime je oblekel Ivan nov kožuh ter šel v grajščino.
»Kaj hočeš?« ga vpraša grajščak.
»Evo, prišel sem kupit ono polovico polja, ki se dotika mojega zemljišča.«

»Aha, drugo polovico onega, ki ga je kupil Kosta?«
»Da, prosim vas.«
»A čemu pridete tako pozno?«
»Ker se pa nisem mogel odločiti.«
»Nu prišli ste zamam. Škoda trud. To polje je že prodano.«
»To ni mogoče.«
»Tako je v resnici. Pred tremi dnevi ga je kupil od mene moj sluga Fric in takoj v spomlad si postavi na njem hišo.«
Ta nepričakovana novica je bila slična vdarcu težkega kija; kar otrplil je Ivan pod njeno težo in v očeh se mu je stemnilo. Vse se je tresel ter ni mogel spreговорiti besede. Vse potrj je odšel iz dvorane in šele zunaj se je prav zavedel, kaj se je bilo zgodilo z njim. Kos zemljišča, ki si ga je že davno želel kupiti, je kupil nekdo drug. Žalost, bolečina in grizenje vesti ga je vznemirjalo. Hudoval se je na Frice, na grajščaka, na Kosto in na ves svet, samo nikakor ne na-se in na svojo zanikernost.
»Fric je kupil zemljišče«, je pomljal. »Sedaj dobim sosedo, da si slabšega ne morem želei.“ Služabnika Frice so vsi poznali. Bil je tujec, ki bil dospel semkaj sam Bog vedi odkod. Bil je kaj nemiren človek. Z ljudmi je živel neprestano v prepiru in neslogi. Radi tega so ga tirali večkrat k sodniji, pa tudi ljudje ga vsled tega niso imeli radi. Tudi njegova žena nikakor ni bila boljša. Vse vas je zvezala za jezike skupaj. Otrok je imel Fric devet, Starejših fantov, razposojenih kakor živo

Ta kapl širil in p dela ko, pa l krav kero neza prav so b krut kleri priče in i strar staro neka je fa prete rila kakš napr za k i sl hvale Na č šneg priče de ž tem jo n najgr gospo je vl ki se tudi je slo novo združ Koro izjav Srbe, navd radik last v jak mati mord odloč da je avs bez čas pos ka d pridc zop nar Raz zbo Pravi Hrvat Ali a da bi ske or ga je kopic sled se izkopa I nem krenil in na V ravn nevelik stavbe, gled n primar postali je stisl čemere več sv po vol bujna kor je

ga v najhujšem političnem fanatizmu vzgojena
na za slabo srovnost in nesrečo, gospodarski bojkot
ajo politiko polena, neslogo in razuzdanost; med
na danci je ustanovila „krščansko-socialno“ stran-
ak ki ni ne krščanska ne socialna, med kmeti
ra lažljivo „kmetstvo zvezo“, ki je le molzna
to, za klerikalne advokate. „Konzumi“, ban-
jo kotne posojilnice, „Marijine družbe“ polne
zakonskih mater, fantovska društva, ki so
ava zbirališča prepečev in pijancev. — to
bila stvarstva klerikalne stranke. In pest,
sta, brezobzirna pest je bila vsa taktika te
klerikalne stranke, katera se je naposled sama
vela sramovati katoliškega imena
se je prekrstila v „Vseslovensko ljudsko
anko.“ Ta stranka, v kateri tiči še vedno
aro protiljudsko klerikalno jedro, je skušala
njaj časa mirnejšo politiko voditi; zavijala se
harizjejsko v avstrijski plašč, napadala na vse
tege Srbe in njih slovenske prijatelje in me-
nato, da bi postal eden njenih voditeljev
lišna „večja zverina.“ In res, naša vlada je
pravila ožindranega dr. Ivana Šušteršiča
kranjskega deželnega glavarja, samo da bi
slovensko-klerikalni poslanci bili za „uslugo“
valožni ter udani. Pa se je zmotila, naša vlada!
Češko komando in brez vsacega sledu kak-
nega vzroka so slovensko-klerikalni poslanci
pčeli nakrat obstrukcijo v štajerskem
deželnem zboru. Vkljub temu, da so s
slovenskemu ljudstvu samemu na mili-
one kron škode povzročili, preprečili so z
agnusnejšim nasiljem skozi par let sleherno
gospodarsko delo v deželnem zboru. Zaman jih
vlada prosila, da naj bodo pametni...

A zdaj je prišla vojna na Balkanu. Stvar,
se tiče Avstrije. Zadeva, pri kateri lahko
celi potoki avstrijske krvi tečejo. In nakrat
slovensko-klerikalna stranka zapričela zopet
svojo politiko. Spremenila je zopet svoje ime,
kružila se je s hrvatsko pravaško stranko. Dr.
Korošec, Grafenauer in dr. Šušteršič so nakrat
javili, da so vsi Slovenci sami „Hrvati.“ Za
rbe, ki so jih svoj čas proklinjali, se danes
harđušujejo in kakor najstrastnejši ljubljanski
adikalci pred 4 leti napadajo i oni zdaj
stno domovino...

To je komedija, — pa zločinska komedija!
In zdaj pride najhujše. V času, ko je naša
Avstrija vsled srbskih in ruskih sovraštvo
jako nevarnem položaju, ko se diplo-
mati dan in noč trudijo, da preprečijo veliko,
orda svetovno vojno, ko zna vsak trenutek do
miliolnih korakov priti, ko bi bilo torej treba,
n je vse složno, kar imale šene kaj
avstrijskega prepričanja in lju-
ezni do cesarja, — v tem resnem
asu so padli slovenski klerikalni
poslanci zopet brez vsacega vzro-
državni zbornici v hrbet in so
pčeli v proračunskem odseku
opet hudobno, neopravičeno ter
naravnost zločinsko obstrukcijo!
razbiti hočejo torej še državni
bor. Zakaj? Vzroka nimajo ti komedijanti!
Zarjajo, da se potegujejo s to obstrukcijo za
črte, ki stojijo pod bičem komisarja Cuvaja.
Ali avstrijski državni zbor vendar nima moči,
da bi tega ali onega komisarja na Ogrskem od-

te opekarne opeko ter jo odkladali na tem polju, ki
je kupil Fric. Vozil so vozili ter je navozil veliko
apico. Potem so jeli dovažati les, pesek, apno. Napo-
ed so poleg plot, ne daleč od Ivanovega stanovanja,
dopali jarke temelj in zidarji so jeli zidati veliko hišo.

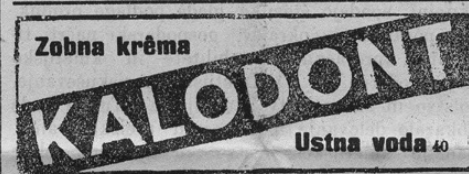
Ivan je zrl na vse to in srce se mu je krčilo.
Hiša je rastla slično gobi po dežu ter je zrastle v
nem mesecu na širjavo in na visokost. Poprej, ako je
sevil Ivan okrog svoje hiše na dvorišče, pogledal na to
na drugo stran, pa je videl vsi vas kakor na dlani.
V ravnih vrsti ob ulici so stale koče, za njimi je bilo
veliko dvorišče, škedenji in vrtovi. Sedaj pa so Friceve
arbe, njegov hlev in škedenji, jele zapirati Ivanu raz-
jed na eno stran vasi. Ivanu se je zdelo, da mu je jelo
primanjkovati solnca, da so njegova hiša, njegov sadnik
ostali njegov nezaželen grob. Žalost, kruta žalost mu
se stiskala srce. Radi nje je postal Ivan čimdalje bolj
emeren. Celó z ženo se ni razgovarjal več, niti božal
svojih otrok. Vse ga je jezilo, ničesar mu ni šlo več
po volji. Zdelo se mu je, da zelenjava na vrtu ni tako
mna kakor je bila svoji dni, niti ne tako okusna, ka-
ar je bila drugerkrti.

(Naprej priložniti.)

pravil. Nas na Avstrijskem hrvatske razmere
prav nič ne brigajo. Ta izgovor klerikalcev je
torej jalov. Vse kaže, da tičijo za to brezvestno
komedijo vse drugi vzroki.

Slovensko-klerikalni voditelji menda res
mislijo, da je prišel že čas njih zetje,
da stoji Avstrija pred svojim
razsulom in da se uresničijo kmalu tri-
alistične sanje o Veliki Hrvatski, h kateri
naj bi se priključilo tudi južne dele Štajerske in
Koroške. Klerikalni voditelji že mislijo, da se
jim ničesar ne more in ne sme zoperstaviti. In
zato hočejo v Avstriji le kolikor
mogoče mnogo razdora, sovra-
štva, upornega mišljenja širiti,
hočejo slovenskemu ljudstvu vcepiti v srce
mržnjo proti Avstriji. Ni čuda, da se
med njimi tako mišljenje šopiri, — saj se na-
hajajo med klerikalnimi voditelji možaki, ki so
bili že zaradi veleizdaje v večmesečni pre-
iskovalni ječi. Klerikalcu ravno ni ničesar sveto,
— edino sebe in svoj sebični cilj pozna...
Svoj čas so rekli slovenski klerikalci, da jim je
staro geslo sveto: „Vse za vero, dom,
cesarja.“ Danes so vrgli to geslo kakor
umazano cunjno na gnojišče. Vero so zame-
njali z ostudno svojo požrešno
politiko, dom avstrijski hočejo
razbiti in na cesarja so že dav-
no pozabili...

Slovenski klerikalci so se podali na jako
nevarno pot. Res je, da jim je večina ljud-
stva sledila, da so slovenski kmetje večidel res
mislili, do se grè tej črni gospódi za katoliško
vero. Res je to, ljudstvo jim je sledilo, — a
nikdar jim ne bode ljudstvo sle-
dilo na protiaavstrijski poti.

Politični pregled.

Politični položaj. Slovenski poslanci torej
doslej nočejo odnehati od svoje brezplodne in
nevarne obstrukcije v državnem zboru. Sicer so
se že sami v svojem klubu sprli in radikalni
elementi so zrastle dr. Šušteršiču čez glavo. Baj
je mož celo odstopil kot klubov načelnik in jih
je moral od svojih lastnih pristašev par prav
ojstrib požreti. Vprašanje je le, kaj hočejo slo-
venzki poslanci s svojo obstrukcijo doseči? Na-
mesto da bi se pošteno razpravljalo o državnem
proračunu, sprejelo se bode zopet proračunski
provizorij; državna zbornica si naravnost sama
najvišjih svojih pravic odreka. V vladi blizu
stoječih listih se tudi čuje, da vlada ne bode
dolgo gledala na to počenjanje slovensko-hrvat-
skih poslancev. Namigava se že, da se vendar
lahko s § 14, torej brez državnega zbora, vlada.
Še grši pa so drugi dogodki, ki so se na zad-
njih sejah pojavili. Nekateri češki in tudi slovenski
poslanci namreč mislijo, da smejo na podlagi
svoje imunitete tudi take stvari naglašati in iz-
govarjati, za katere bi prišli na Ruskem ali Srb-
skem na vislice. „Državni zbor je postal
tribuna za veleizdajo“, piše neki nem-
ško-klerikalni list, ki stoji baje najvišjim krogom
precej blizu. Iz vseh teh vzrokov se sodi splošno,
da naša državna zbornica ne bode dolgo živela.
Pokopali jo bodo ljudje, ki so danes Avstriji,
jutri veleizdajalci, *danes katoličani, jutri pa
brezverci, — pokopali jo bodo hujšaki, ki
ljubijo le zmešnjavo...

Državna zbornica zbora, to se pravi: sem-
tertja se skliče kakšno splošno sejo, na kateri
se poslanci zaradi tega ali onega narodnjaškega
„mišjega dreka“ stepejo. V proračunskem od-
seku pa se ne pride naprej, ker obstruirajo
slovenski poslanci. Primanjkuje nam prostora,
da bi prinašali daljša poročila o državnih zbor-
nici in zato bomo le v važnih trenutkih po-
glavitne točke našli.

Slovenski klerikalci in Avstrija. Prvi vodja
slovenskih klerikalcev dr. Ivan Šušteršič
je potegnil sebi in svoji stranki krinko raz
obraz. Medtem ko je mogoče, da bode morala

naša država v kratkem sabljo proti Srbom po-
tegniti, imenuje dr. Šušteršič srbske zmage na
Balkanu „naše zmage“ in pravi nadalje: „Ju-
goslovani v monarhiji imajo iste vojaške čed-
nosti, kakor njih bratje na Balkanu; a oni do-
slej niso mogli doseči svoje lastne
prostosti in tak položaj je nevzdržljiv.“
— To je odkrita beseda, čeprav meji vsekakor
na veleizdajstvo. Ako hočejo Šušteršič, Korošec
in Grafenauer „prosti“ od Avstrije postati, naj
gredo v božjem imenu v Srbijo ali Crnogoro kot
apostolni panslavizma. Tiste pa, katerim Avstri-
ja ni le prazna pena, naj pustijo pri miru.

O slovenski obstrukciji v proračunskem
odseku državne zbornice prinesel je „Grazer
Tagblatt“ zanimiv razgovor s poslancem Marckhl,
kateremu posnemamo sledeče točke: „Postopanje
slovenskih poslancev je nezaslišano iz-
zivanje vseh onih, ki poznajo pomen parla-
mentarne razprave o državnem proračunu. To
važnost pozna vsak politik, ki si je svest svoje
odgovornosti, to pa zlasti v času, ko je tudi
zunanji položaj naše države v jako
kritičnem razvitku. V tej zavesti so
vsi člani odseka brez razlike stranke — razven
Jugoslovancev, ki obstrirajo in ki prav nič ne
skrivajo svoje želje, parlament razbiti.
Ako bi se šlo tem gospodom (slov. klerikalnim
poslancem) in tistim, ki za njimi stojijo, v
resnici zato, da se napravi na Hrvatskem red
in da se odpravi kraljevega komisarja Cuvaja,
bi morali kakor drugi člani izpredvideti, da ta
pot ne bode dovedla do cilja... Nezaslišana
frivolnost je, ako se trdi, da naš parla-
ment ne more gospodarskega, kulturnega in
socialnega dela izvršiti, kër ne napravi v drugi
državni polovici reda. Voditelji obstruk-
cije sami nepoznajo njene resni-
ne vzroke. Celó hrvatski poslanci, ki
so poklicani za zastopanje hrvatskih zahtev, ne
odobravajo te slovenske obstruk-
cije.“ — S tem resničnim besedom je vsa
brezvestnost slov. klerikalnih poslancev označena.

Prav vse, vsaj vse kar je resnega in po-
štenega v državni zbornici, obsoja obstrukcijo
slovenskih poslancev v proračunskem odseku.
Tako je n. p. nemški klerikalni (!) štajerski
poslanec pl. Pantz v državni zbornici m. dr.
dejal: „Poklican sem proti slovenski trialistični
taktiki nastopiti. Kër se mora proračunski od-
sek zaman truditi proti slovenski obstrukciji, ne
more imeti državni zbor svojih rednih sej. Te-
kom celega meseca novembra se bodo le tri seje
vršile; v tem času pa grè Avstrija na-
sproti svetovno-zgodovinskim do-
godkom.“ — Torej niti klerikalci ne odo-
bravajo lahko miselno postopanje slovenskih po-
slancev. Sicer pa je tudi prav žalostno, s kako
pobalinsko surovostjo izvršujejo slovensko-kleri-
kalni poslanci svojo „obstrukcijo“. Prepejajo se,
kakor „čuki“ doma, — čudno, da še nože niso
iz škorenj potegnili. Seveda, „poslanec“ Gostinčar,
ki je še pred par leti v farškem „konzumu“ v
Ljubljani kište nosil, ne more olike poznati. In
istotako njegovi tovariši. Ali prišla bode močna
metlja, ki bode te slovensko-farške smeti iz
državne zbornice spravila...

Slovenci — hrvatski hlapci. „Grazer Tag-
blattu“ se piše iz Dunaja: „Slov. poslanci so v
proračunskem odseku začeli obstrukcijo. Medtem
ko so se njih tovariši v delegaciji patriotizma
kar cedili, grozijo zdaj, da bodo brez ozi-
ra na izredno resni položaj, v ka-
terem se nahaja danes monarhija,
obstrukcijo tudi v plenum državne zbornice
prenesli. To storijo baje zaradi tega, ker se na
Hrvatskem še ni Cuvaja vrglo. Brez ozira na
to, da avstrijska državna zbornica sploh nima
nobene pravice, vtikavati se v razmere Hrvatske,
se mora pibiti, da se poklicani hrvatski po-
slanci tudi v ogrski zbornici doslej niso teh
sredstev posluževali. Zakaj hočejo biti slovenski
poslanci bolj hrvatski nego hrvatski poslanci
sami? Dr. Šušteršič in njegovi tovariši igrajo
dvojezično igro. Valed svojega trialističnega
stremjenja prišli so pod jarem zagreb-
ških politikov in tako morajo slo-
venski poslanci v avstrijski državni
zbornici igrati hlapce srb-
sko-hrvatske koalicije. Ta koalicija je
svoj čas hrvatski sabor razbila, dečke in deklina
iz ljudske šole v politične demonstracije hujškala,